

KRISTIINE LINNAOSA VALITSUS

Pr Nele Parrest

Õiguskantsleri Kantselei
Kohtu 8
15193 TALLINN

Teie 07.02.2013 nr 7-8/120491/1300597
7-8/130125/1300597

Meie 06.03.2013 nr 2-2/107-2

Seisukoha esitamine

Austatud õiguskantsler

Tutvusime põhjalikult Teie soovitusel õiguspärasuse ja hea halduse tava järgimiseks asenduskodus elavate laste põhiõiguste ja -vabaduste tagamisel.

Sotsiaalhoolekande seaduses nimetatud teenuste ja toetuste kättesaamiseks vastavalt lapse vajadustele ja õigusaktides sätestatud on linnaosavalitsus Maarjamäe keskuses elavatele lastele kompenseerinud täiendavaid sotsiaalteenuseid, toetanud rahaliselt laste tervise parendamist ja huvitegevust ning nende osalemist välisreisidel ja ekskursioonidel, pakkunud tasuta laagris osalemist. Oleme kinkinud lastele kino kinkepileteid, kinkekaarte, võimaldanud külastada muuseumi. Asenduskodus viibivaid lapsi peab linnaosavalitsus meele ka nende sünnipäevadel, lastekaitsetöötaja käib lapsi õnnitlemas. Samuti on korraldatud ühisüritusi, kus lastekaitsetöötajal ja asenduskodus elaval lapsel on võimalus koos aega veeta. See omakorda tagab lapsele usalduslikuma suhte lastekaitsetöötajaga, võimaldades paremini hinnata lapse vajadusi ning arvestada oma tegevuses eelkõige tema huvidega.

Lapse ja vanema suhtlusõiguse tagamisel lähtume eeskätt lapse huvidest. Kui laps on paigutatud asenduskodu teenusele lapsevanema eluviiside ja last kahjustava käitumise tõttu, siis on pakutud lapsevanemale erinevaid toetavaid teenuseid, et tagada lapsele võimalus pöörduda tagasi bioloogilisse perre. Kui aga lapsevanem käitub jätkuvalt ennasthävitatavalt ning ei ole võimeline lapse eest hoolitsema, siis kaitseb eestkostetasutus lapse huve ning toetab lapse ja vanema omavahelise suhtlemise jätkumist. Senini on olnud laste ja vanemate vahelise suhtlemise peamiseks põhjuseks vanemate soovimatus seda teha. Eestkostetasutusena ei ole me tänaseni näinud vajadust pöörduda kohtusse, et lapsevanemate ja laste suhtlemist takistada või piirata. Oleme teadlikud, et lapse ja vanema suhtlusõigust saab piirata või lõpetada perekonnaseaduse kohaselt ainult kohus. Kui tulevikus ilmneb vajadus eelviidatud meetmete rakendamiseks, siis enne avalduse esitamist kohtule analüüsime koos asenduskoduteenuse osutajaga konkreetsete juhtumite asjaolusid ja nõuete formuleerimisel lähtume eelkõige lapse huvidest.

Linnaosavalitsus on pakkunud Maarjamäe keskuses viibivatele lastele tugiisikuteenust, abistanud lapsi hooldusperekonda elama asumisel ning selgitanud hooldusvanematele laste bioloogiliste vanematega suhtlemise vajadust ning tähtsust.

Oma soovitusel rõhutatakse lapse eraelu puutumatust kui lapse üht põhiõigust vastavalt ÜRO lapse õiguste konventsioonile ja Eesti Vabariigi lastekaitse seadusele. Samuti viitatakse Euroopa Nõukogu soovitusel, mille alusel on hoolekandenasutuses kasvavatel lastel õigus austusele eraelu vastu ja selle õiguse tagamiseks tuleb kaitsta lapse kirjavahetuse ja muude kommunikatsioonivormide konfidentsiaalsust. Selle õiguse tagamise käigus on aga eestkostenasutus kokku puutunud teisalt probleemidega, kus kirjavahetuse konfidentsiaalsuse tagamise tõttu ei ole olnud enam võimalik lapse õiguste hilisem kaitsmine. Nt olukord, kus pereema ei olnud kursis lapse õigusrikkumisega, sest laps avas kõik oma kirjad ise ja hoidis vastava informatsiooni enda teada ning ka õiguskaitseorganid ei edastanud eestkostenasutusele informatsiooni. Lapse abistamiseks on perevanemal siiski äärmiselt oluline teada, mis lapse elus toimub. Bioloogilistes peredes kasvavate laste vanemad on üldjuhul teadlikud laste isiklikku elu puudutavatest küsimustest ning laste nimele edastatud ametlike teavituste, politseilt ja kohtult saadud kirjavahetuse sisust. Asenduskodu on lapsele kodu, kus elamine peaks sarnanema võimalikult sellele, kuidas elatakse tavalises peres – „usalda, kuid kontrolli meetodil“. Arvestades, et lapse eraelu puutumatuse absoluutne ja pimesi tagamine võib viia teiselt poolt lapse teiste õiguste rikkumisele (kaitsetusele), vajab meie hinnangul see teema põhjalikumat arutelu ja võimalik, et ka täpsemaid käitumisjuhiseid.

Linnaosavalitsus kui eestkostenasutus on olnud asenduskoduteenust kasutavatele lastele igati toeks ning järgib oma tegevuses ka edaspidi hea halduse tava. Vastavalt eelarvelistele vahenditele toetame asenduskodus olevate laste huvitegevust ja nende vajadusele vastavate sotsiaalteenuse osutamist.

Austusega

(allkirjastatud digitaalselt)

Martin Gasman

Haldussekretär